

Til Løgtingið

Um málið

Í skrivi dagfestum 9. mai 2017 hevur landsstýrismálanevndin sent løgmansembætinum til ummælis eitt uppskot til niðurstøðu í málinum, har lögmaður er kærður fyri at hava sett lóggávuna til viks í sambandi við niðurstøðu um, at § 14, stk. 2 í hjúnalagslógini er yvirtikin.

Politiskt og rættarligt eftirlit

Ikki landsstýrismálanevndini at siga, er lögmaður undir politiskum og rættarligum eftirliti av Løgtinginum.

Politiskt eftirlit

Politiska eftirlitið av lögmanni liggur í Løgtinginum. Politiska eftirlitið er soleiðis skipað, at dáma 17 tingmenn ikki mátan lögmaður arbeiðir uppá, so kunnu teir við eini misálitisatkvøðugreiðslu seta hann frá. Somuleiðis kunnu tingmenn – hava teir væntandi 17 tingmenn aftanfyrir seg - við hóttan um misálit helst benda lögmann at arbeiða uppá ávísan máta. Men formliga at geva boð um, hvussu lögmaður skal arbeiða, hevur Løgtingið ikki heimild til, uttan tað er í løgtingslógarformi.

Landsstýrismálanevndin hevur, sbr. stýrisskipanarlógini § 38, ongar uppgávur í sambandi við *politiska* eftirlitið við lögmanni.

Rættarligt eftirlit

Rættarliga eftirlitið við lögmanni liggur í landsstýrismálanevndini. Rættarliga eftirlitið er soleiðis skipað, at Løgtingið kann gera av, við vanligari atkvøðugreiðslu, at reisa ákæru í móti lögmanni. Nevningating dómir tá, aftaná rættarmálsviðgerð, um lóggávan er sett til viks ella ikki. Ein og hvør, eisini lögmaður, er, sambært grundleggjandi rættartrygdarreglum, ósekur, til hann við dómi er dømdur. Alt sum sagt verður, eitt nú av landsstýrismálanevnd ella kanningarstjóra, er ikki ein dómur, men ein meira ella minni óviss forsøgn um, hvat eitt úrslit av einum dómi fer at verða at nýta hjá Løgtinginum, tá ið støða verður tikin til, um málið skal leggjast fyri dómstólarnar.

Landsstýrismálanevndin er, sbr. stýrisskipanarlógini § 38, burturav sett at taka sær av at geva Løgtinginum tilmæli í spurningum um *rættarliga* eftirlitið:

“Løgtingið setur eina trýggja manna nevnd av løgtingsmonnum at hava eftirlit við, at starv landsstýrisins verður útint á lógligan hátt.”

Ætlaða niðurstøðan

Ítøkiliga ætlaða niðurstøðan hjá andstøðutinglimunum í landsstýrismálanevndini um, hvørt lögmaður hevur sett til viks lóggávuna í sambandi við spurningin um, hvørt § 14, stk. 2 er yvirtikin ella ikki, eri eg ikki samdur við. Eg meti ikki, at ein møguligur dómur fer at fáa hasa niðurstøðuna. Lögfrøðingar á Løgmannsskrivstovuni, Statsministeriet, Børne- og socialministeriet og Kirkeministeriet meta heldur ikki,

at dómur kemur til hesa niðurstøðuna. Tað serstaka í hesum málinum er, at allar lögfrøðiligar niðurstøður í málinum higartil ganga ímóti støðuni hjá andstøðulimumum í landsstýrismálanevndini.

Løgmansskrivstovan hevur víst á:

“At tulka, hvat ið yvirtikið er, ella ikki yvirtikið er, er ikki eitt lögtingsmál, men eitt mál millum Løgmansskrivstovuna og Statsministeriet. Er ósemja millum hesar myndugleikar, verður farið fram eftir § 6 í heimastýrislógini, har sett verður niður serlig nevnd at gera niðurstøðu í málinum eftir serligari mannagongd. Tað eru bara Løgmansskrivstovan og Statsministeriet, sum hava heimild at seta í gongd § 6 mannagongdina og ikki aðrir myndugleikar ella einstaklingar. Dómstólarnir meta seg ikki at hava heimild at leggja seg út í slíkar tulkningar, og verður slíkt mál lagt fyri dómstólarnar, verður málið burturvíst, sí Foroya rættar dóm 2. mai 2016, har málskravið var, at lögtingslógin um grind var ógyldug vegna vantandi málsræði Løgtingsins. Sí eisini um sama evni Ugeskrift for Retsvæsen 2002, litterær afdeling bls. 380 ff.”

Løgtingsfyrisingin orðaði seg soleiðis í sambandi við eftirkanningina av málinum undan fyrstu viðgerð tann 3. mars 2017:

”Spurningurin um, hvørt § 14, stk. 2 er yvirtikin ella ikki, er ein spurningur millum landsstýrið og dansku stjórnina at gera av. Møguligar ósemjur teirra millum um hetta, kunnu einans hesir báðir aktorar leggja fyri eina serliga nevnd til støðutakan sambært § 6, stk. 2 í heimastýrislógini. Tá landsstýrið og danska stjórnin eru samd um, at okið er yvirtikið, hevur Løgtingsumsitingin ikki longur grundarlag fyri at mæla til burturvísing av hesum máli”

Eisini lögfrøðiligu ráðgevararnir hjá landsstýrismálanevndini hava gjørt eina niðurstøðu:

“Í sambandi við eftirkanningina og viðgerðina í Løgtinginum av lögtingsmálanum, bæði í sambandi við lm. nr. 53/2013 og lm. nr. 19/2015, hevur lögtingsumsitingin áður havt ta fatan, at § 14, stk 2 í hjúnabandslógini er felags málsøki.

Hóast greiðar ábendingar eru um, at feroyskir og danskir myndugleikar ikki altíð hava verið samdir, um hvørt aðrir ávísir partar av hjúnabandslógini vóru við í yvirtøkuni av fólkakirkjunum, er tað ein sannroynd, at partarnir eru samdir í dag.

Vísandi til § 6 í heimastýrislógini og dómin omanfyri, er spurningurin um, hvørt § 14, stk 2 er yvirtikin ella ikki, ein spurningur millum landsstýrið og dansku stjórnina at gera av. Tað eru hesir partar, sum hava myndugleika at tulka, hvat er yvirtikið ella ikki. Sum ásett í § 6, stk. 2 í heimastýrislógini, kunnu móguligar ósemjur leggjast fyri eina serliga nevnd til støðutakan.

Løgmansskrivstovan, Statsministeriet, Borne – og Socialministeriet og Kirkeministeriet hava nú ta fatan, at innihaldið í § 14, stk 2 ikki er um viðurskipti á málsøkinum ”Persóns-, húsfólka- og arvarætt”. Henda grein snýr seg um eina kirkjuliga gerð eftir íkomuna av hjúnalagnum. Rættarlaga støðan hjá hjúnunum sínámillum og fyri øðrum verður ikki ávirkað av, um hjúnalagið efturfylgjandi verður kirkjuliga signað. Hetta er ein kirkjulig gerð burturav.

Talan er um áseting í hjúnabandslógini, sum viðvíkir signing í fólkakirkjunum, sum varð yvirtikin í 2007. Lögfrøðiliga nema hesi viðurskipti við hvørt annað, og er tað tískil ikki ónatúrligt, at danskir og feroyskir myndugleikar hava ávíst ráðarúm at kunna tulka, hvar markið fyri yvirtøkuni gongur.

Danskir og feroyskir myndugleikar eru nú samdir um, at § 14, stk. 2 í hjúnabandslógini er yvirtikin saman við fólkakirkjunum, tí verður ikki mett, at tað er ein orsök til at seta hesa tulkning til viks og verður tískil ikki meira gjørt við málið”.

Heimildin at tulka

Heimildina at tulka, hvørt málsækið er yvirtikið, ella ikki, er sbr. heimastýrslógini § 6 hjá lögmanni og danska forsætisráðharranum í felag. Tað er ikki uttan so, at ósemja er millum hesar, at triggir hægstarættardómarar gera av málið. Vanligir dómstólar burturvísa slíkt mál, verður tað lagt fyri teir, og vísa til § 6 mannagongdina.

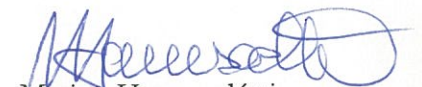
Í roynd og veru er tulkningarniðurstøðan hjá lögmanni og forsætisráðharranum, at § 14, stk. 2 er yvirtikin endalig og kann ikki endurmetast av øðrum myndugleikum, eitt nú dómstólum, landsstýrismálanevnd ella Løgtingi.

Eftir mínum tykki taka andstøðulimirnir í landsstýrismálanevndini politisk atlit og ikki lögfrøðilig atlit. Mín greiða fatan er, at tað máar grundarlagið undan landsstýrismálanevndini, at hon ikki fylgir lögfrøðiligu ráðgevingini, tá ið hennara kjarnuuppgáva er at hava rættarlaga eftirlitið við lögmanni og landsstýrisfólkum.

Aksel V. Johannesen
løgmaður

/

Marjun Hanusardóttir
løgmansstjóri